

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНИХ АНСАМБЛІВ В АРХІТЕКТУРНО-ДИЗАЙНЕРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Давидюк Я.А., студ. гр. ДАС-506

Науковий керівник – Василенко О.Б., док. арх., проф., зав. каф.
(кафедра Дизайну архітектурного середовища,
Одеська державна академія будівництва та архітектури)

Анотація. Стаття присвячена аналізу процесу формування та розвитку принципу ансамблевості в містобудівних утвореннях наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть. Виявлено основні художньо-композиційні риси ансамблевості в об'ємно-просторовій організації нових та існуючих містобудівних утворень. Проаналізовано видання, присвячені темі проблем сучасних урбаністичних теорій. Відзначимо, що інформація висвітлена в досліджених літературних джерелах відображає як реальний досвід традиційного формоутворення, так і результати експериментальної, а подекуди й закономірної, світової будівельної практики.

За останні десятиліття відбулись глобальні зміни образу життя людини, спричинені науково-технічним прогресом та появою особливих форм просторової організації середовищних об'єктів і систем. Постала потреба у збереженні актуальності існуючого архітектурного середовища та його компонентів через різні способи пристосування. Сформовані містобудівні та архітектурні ансамблі нерідко потребують всебічної активізації, з метою візуального узгодження та композиційного впорядкування через вплив нових антропогенних та природних чинників середовища.

Проблемам планування сучасних ансамблів в архітектурі присвячені праці європейських дослідників Єна Гейла та братів Леона і Роба Кріє. У вітчизняній історіографії дана тема розглядається у працях Б.С. Черкеса, С.М. Лінди, В.О. Тімохіна та інших. Сучасні тенденції у проектуванні архітектурних ансамблів відображені через протиставлення традиційних підходів та модерністських. У доробку Леона і Роба Кріє та їхніх послідовників висвітлюється концепція «Новий урбанізм», котра переслідує ідею інтерпретації, або прямого наслідування найкращих підходів з проектування стародавніх європейських міст.

Метою статті є визначення сучасних тенденцій та особливостей реалізації принципу ансамблевості в архітектурно-дизайнерській діяльності. **Задачею дослідження** є вивчення сучасного досвіду проектування через виявлення матеріально-просторових форм розвитку сучасного образу життя та фактори, які формують інноваційний художній образ існуючих та нових ансамблів в архітектурі.

Якісне міське планування в країнах західної Європи здійснюється через координовану роботу одразу в кількох вимірах міського простору. Виділяють три основні міри: зона панорамного та дальнього огляду – просторові членування міських районів з висоти пташиного польоту; зона узагальненого огляду – просторові плани та членування об'ємних форм з рівня низького польоту гвинтокрила, зона ближнього та детального огляду; так званий «людський масштаб» – усі об'ємно-просторові та площинні членування з будовою ландшафтних об'єктів [2]. За визначенням А. Мардера, ансамбль в архітектурі – це гармонійна єдність різноманітності архітектурних форм, що утворюють локальне просторове середовище – площу, вулицю, центр міста, промисловий комплекс тощо. Ансамбль формується на основі спільності прийомів і засобів архітектурної композиції – структурування архітектурних форм, виділення головних і другорядних компонентів, узгодження масштабу, системи архітектурних пропорцій, елементів декору, малих архітектурних форм, творів монументального мистецтва. Цілісність ансамблю може досягатися як схожістю та повторюваністю однотипних архітектурних форм, так і взаємним протиставленням їх за масою, спрямованістю, оздобленням. Ансамбль здебільшого на

функціональному зв'язку форм, що є його складовими. Поняття «ансамбль» є не функціональною, а естетичною категорією і містить в собі позитивну оцінку естетичних якостей комплексу [1]. Крім цього виділяють поняття історичного ансамблю, як сукупність групи об'єктів, які сформувалися історично та являють цінність, котра потребує збереження у складі охоронних зон. Також виокремлюють поняття містобудівного ансамблю, котре включає усі частини архітектурного середовища та один, або декілька ансамблів архітектурних. Розглянемо найпростішу форму ансамблю, побудовану за трьома простими принципами: осьова композиція, парна симетрія та ритмічне повторення елементів. До прикладу, ансамбль Бранденбурзьких воріт у Берліні – це історично сформована, осьова композиція, яка доповнена сучасними вставками, котрі не викликають візуальних протиріч.

Рис. 1. Архітектурний ансамбль Бранденбурзьких воріт у Берліні

Лівосторонні фасадні будівлі Академії мистецтв архітектора Гюнтера Беніша та багатофункціональної банківської установи архітектора Френка Гері підпорядковані існуючій композиційній будові (рис. 1). Зокрема, фасад банківської установи оздоблений вапняком, який за колористичним рішенням відповідає личкуванню Бранденбурзьких воріт, а пропорції фасаду узгоджено із закономірностями будови прилеглої території [3].

Відправною точкою в проектуванні сучасних архітектурних ансамблів виступає характер та активність життя у новому районі. Згодом проектується міський простір та міська структура на основі бажаних велосипедних та пішохідних маршрутів. Після формування пішохідно-транспортної мережі приступають до розташування будівель, забезпечуючи існування бажаного середовищного сценарію. До завершального етапу проектної діяльності належить планування в масштабі району та міста. Дану модель «від частки до діленого» охарактеризовано в книзі «Міста для людей» Єна Гейла [2]. Її переваги висвітлюються через протиставлення так званому «синдрому Бразилія» – модерністському підходу у проектуванні містобудівних ансамблів минулого століття, де проектування здійснюється в традиційній послідовності «зверху і збоку», або «від діленого до частки» – загальна схема міста, будівлі та наостанок простір між ними. Зазначається, що в більшості нових міст і районах людський масштаб не враховується, а робота над міським життям обмежується лише тими ділянками, котрі залишаються незаповненими в загальному полотні.

Висновки. Архітектурно-дизайнерська проектна діяльність над новим містобудівним утворенням за принципом «від частки до діленого» визначається пріоритетною у вирішенні проблем архітектурного середовища, починаючи з розпланування на рівні ближнього та детального огляду. Однак традиційні принципи ансамблевості містобудівних утворень залишаються незмінними. Також у випадку пристосування високотехнологічних об'єктів архітектури до історично сформованого містобудівного ансамблю необхідно, аби такі об'єкти не були іконами своїх авторів, а строго підпорядковувались сформованим закономірностям просторовому сценарію містобудівного утворення.

Література:

1. Архітектура. Короткий словник-довідник. За загальною редакцією А.П. Мардера. К.: Будівельник, 2005. 334 с.
2. Єн Гейл. Міста для людей: видання українською мовою, переклад з англійської К.: «Основа», 2018. 304 с.
3. DZ Bank Building / Gehry Partners: веб-сайт. URL: <http://surl.li/bzict>.